

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра природничо-наукової підготовки

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦЗ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

підготовки

галузі знань

Спеціальності

бакалаврів

(назва рівня вищої освіти)

05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

053 Психологія

(код і найменування спеціальності)

2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Безпека життєдіяльності та ЦЗ
Спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
для здобувачів вищої освіти II курсу.

Розробник: Кузнєцова Т. А., викладач-методист кафедри природничо-наукової підготовки

(вказати ПІБ авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри природничо-наукової
підготовки

Протокол від «26» серпня 2021 року № 1

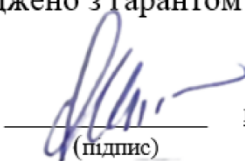
Зав. кафедри

_____ (підпис)

к. пед. н. А. О. Теплицька
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «28» серпня 2021
року

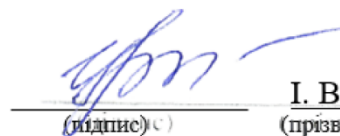
Гарант освітньої програми

_____ (підпис)

к. псих. наук Г. Г. Колінець
(прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня
2021 року

Завідувач навчально-методичного відділу

_____ (підпис)

І. В. Зеркаль
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	ОДЗ 1. 05 Основи біології та генетики людини ОДЗ 1. 06 Фізіологія ЦНС та ВНД	ОДЗ 1. 05 Основи біології та генетики людини ОДЗ 1. 06 Фізіологія ЦНС та ВНД
Курс	II	II
Семестр	IV	IV
Загальний обсяг годин / кредитів	90/3	90/3
Кількість змістовних модулів	3	3
Годин на аудиторне вивчення	36	12
Годин на самостійне вивчення	54	78
Форма підсумкового контролю	залік	залік

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та ЦЗ» є нормативною дисципліною.

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та ЦЗ» займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з філософії, біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, економіки тощо і дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків.

Основна мета курсу – у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за за-

безпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику.

Засвоївши дисципліну «Безпека життєдіяльності» **студенти повинні знати** та володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

В результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» молодші спеціалісти у відповідних напрямках підготовки **повинні мати** такі головні загальнокультурні та професійні компетенції.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9 Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН 20. Критично оцінювати надзвичайні ситуації та діяти відповідно до інструкцій, приймати самостійні рішення в межах повноважень; обирати та здійснювати відповідні профілактичні заходи спрямовані на безпеку життєдіяльності.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Людина як елемент системи «Людино-життєве середовище»

Тема 1. Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності

Конституційні основи безпеки життєдіяльності: право на життя і здоров'я, працю, свободу та державний захист.

Законодавчі та нормативні акти, що регламентують рівень індивідуального ризику Закон України «Про охорону здоров'я», Законодавство «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про охорону навколишнього середовища».

Література [5, 6, 15]

Тема 2. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна.

Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Література [5, 6, 15]

Модуль 2. Надзвичайні ситуації. Їх класифікація.

Тема 1. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Основні джерела та чинники небезпеки (внутрішні й зовнішні). Глобальні небезпеки. Небезпеки: фізичні, хімічні, біологічні, психофізіологічні; за характером дії на людину: активні та пасивні; за походженням - природні, техногенні, антропогенні, екологічні, змішані; за збитками - соціальні, технічні, екологічні тощо; за часом дії - негативні наслідки поділяються на імпульсні і накопичувальні; за локалізацією: пов'язані з літосферою, гідросферою, атмосферою, космосом; за сферою прояву: побутові, спортивні, дорожньо-транспортні, виробничі, військові тощо.

Джерела небезпек: природні, техногенні, соціальні та комбіновані.

Література [1, 5, 6, 13, 15]

Тема 2. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо вибухонебезпекою. Показники пожежо вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоа-

ктивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режими захисту населення Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин..

Література [1, 5, 6, 13, 15]

Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Поняття про психоемоційні напруження (стрес).

Література [1, 5, 6, 13, 15,18]

Тема 4. Надзвичайні ситуації природничого характеру.

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Література [1, 5, 6, 13, 15,18]

Модуль 3. Організація та управління безпекою життєдіяльності

Тема 1. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик.

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику.

Література [2, 5, 6, 13, 14]

Тема 2. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.

Загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків.

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів.

Література [9, 10, 11, 14]

Тема 3. Управління силами та засобами ОГ під час НС.

Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах.

Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, заміські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності.

Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.

Література [1,2, 6, 14]

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													Форма контролю
	денна форма						заочна форма							
	Всього годин	у тому числі					Всього годин	у тому числі						
		Л	П	Л	С	СР		Л	П	Л	С	СР		
Модуль 1. Людина як елемент системи «Людина-життєве середовище»														
Тема 1. Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності.	8	2	2	-	-	4	6	2	-	-	-	4	ПК	
Тема 2. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.	8	2	-	-	-	6	4	-	-	-	-	4	У	
- Безпека людини у життєвому середовищі. Механічні небезпеки, їх джерела та наслідки.	10	2	-	-	2	6	6	-	-	-	2	4		
- Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.	2	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4		
Разом за модулем 1	28	8	2	-	2	16	20	2	-	-	2	16		
Модуль 2. Надзвичайні ситуації. Їх класифікація.														
Тема 1. Класифікація надзвичайних ситуацій.	2	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	ПР	
Тема 2. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	12	-	2	-	-	2	20	-	-	-	-	4	ПР	
1. Пожежна безпека.	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4		
2. Радіаційна безпека.	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4		
3. Хімічна безпека.	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4		
4. Електробезпека.	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4		
Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	24	2	2	-	-	4	18	-	2	-	-	4	ПР	
1. Безпека людини у соціальному середовищі.	-	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	4		
2. Психологічні важелі забезпечення безпеки людини.	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-	4		

3. Внутрішні загрози кримінологічної безпеки об'єктів економіки.	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	4	
Тема 4. Надзвичайні ситуації природного характеру.	4	4	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	ПР
Разом за модулем 2	42	10	4	-	2	26	46	-	-	-	2	44	
Модуль 3. Організація та управління безпекою життєдіяльності													
Тема 1. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	4	-	2	-	-	4	4	-	-	-	-	4	К
Тема 2. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	2	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4	У
Тема 3. Управління силами та засобами ОГ під час НС.	6	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	ПК
Разом за модулем 3	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12	
Модуль 4. Цивільний захист													
Тема 1. Організація цивільного захисту в сучасних умовах	4	2	-	-	-	2	6	2	-	-	-	4	К
Тема 2. Сталість роботи об'єктів господарювання (ОГ) у надзвичайних ситуаціях.	2	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4	У
Тема 3. Захист населення в надзвичайних ситуаціях.	2	-	-	-	2	-	2	-	-	-	2	-	КР
Разом за модулем 4	8	2	-	-	2	4	12	2	-	-	2	8	
Всього годин	90	22	8	-	6	54	90	4	2	-	4	80	

Форми контролю: усне опитування – У
контрольні роботи – КР
перевірка конспектів – ПК
тестування – Т
колоквіум – К
презентація –ПР

1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максимальна кількість балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності.	2	2	1
2.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєді-	2		1

	яльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.			
3.	Безпека людини у життєвому середовищі. Механічні небезпеки, їх джерела та наслідки.	2		1
4.	Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.	2		1
5.	Класифікація надзвичайних ситуацій	2		1
6.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2		1
7.	Безпека людини у соціальному середовищі.	2		1
8.	Надзвичайні ситуації природничого характеру.	4		1
9.	Управління силами та засобами ОГ під час НС.	2		1
10.	Організація цивільного захисту в сучасних умовах	2	2	1
	Усього годин	22	4	10

2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максимальна кількість балів
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Безпека людини у життєвому середовищі. Механічні небезпеки, їх джерела та наслідки.	2	2	5
2.	Психологічні важелі забезпечення безпеки людини.	2		5
3.	Захист населення в надзвичайних ситуаціях.	2	2	5
	Усього годин	6	4	15

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максимальна кількість балів
		Денна форма	Заочна форма	
1	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності.	2		4
2	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2		4
3	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2	2	4
4	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	2		4
	Усього годин	8	2	16

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максимальна кількість балів
		Денна	Заочна	

		форма	форма	
1.	Правові та організаційні основи безпеки життєдіяльності.	4	4	1
2.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.	6	4	1
3.	Безпека людини у життєвому середовищі. Механічні небезпеки, їх джерела та наслідки.	6	4	1
4.	Принципи забезпечення безпечної життєдіяльності.	-	4	
5.	Класифікація надзвичайних ситуацій.	-	4	
6.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2	4	1
7.	Пожежна безпека.	2	4	
8.	Радіаційна безпека.	2	4	
9.	Хімічна безпека.	2	4	
10.	Електробезпека.	2	4	
11.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	4	4	1
12.	Безпека людини у соціальному середовищі.	4	4	1
13.	Психологічні важелі забезпечення безпеки людини.	4	4	1
14.	Внутрішні загрози кримінологічної безпеки об'єктів економіки.	4	4	
15.	Надзвичайні ситуації природничого характеру.	-	4	
16.	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	4	4	
17.	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	4	4	
18.	Управління силами та засобами ОГ під час НС.	-	4	1
19.	Організація цивільного захисту в сучасних умовах	2	4	1
20.	Сталість роботи об'єктів господарювання (ОГ) у надзвичайних ситуаціях.	2	4	
	Усього годин	54	80	9

7. Основні форми і методи навчання:

- Лекції, практичні роботи, реферати;
- використання засобів наочності, складання графіків, таблиць (за наявним зразком);
- утворення проблемної ситуації;
- розкриття шляху дослідження проблеми, показуючи її вирішення від початку до кінця;
- засвоєння навчального матеріалу на основі узагальнень;
- навчальні дискусії, рольові ігри, ілюстрування, перегляд слайдів;
- формування вмінь і навичок самостійної роботи студентів з осмислення і засвоєння нового матеріалу;

8. Методи контролю:

- попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок учнів з предмету чи розділу, який буде вивчатися;

- поточний контроль з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів;
- тематичний контроль після вивчення нової теми чи нового розділу з метою систематизації знань учнів;
- підсумковий контроль: модульна контрольна робота та семестровий залік;
- індивідуальний: усне індивідуальне опитування, тематичний диктант, реферат;
- груповий: розробка і захист тематичних проєктів;
- фронтальний: усне фронтальне опитування, модульні контрольні роботи, тестові завдання різних типів;
- метод самоконтролю.

Індивідуальні завдання

1. Історичні умови виникнення дисципліни «Безпека життєдіяльності».
2. Форми і рівні надзвичайних ситуацій на виробництві.
3. Сутність поняття ризику виникнення аварій і катастроф на виробництві.
4. Роль і місце ОП у НС.
5. Внутрішнє і зовнішнє середовище безпеки людини.
6. Особливості функціонування системи НС України.
7. Воєні події та поведінка у критичних ситуаціях.
8. Профілактика стресу.
9. Психологічна допомога постраждалим під час НС.
10. Робота психолога с посттравматичним синдромом постраждалих.

9. Розподіл балів, які отримують студенти. Залік.

Поточне оцінювання та самостійна робота												Залік	Інд. досл. завдання	Сума		
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2				Змістовий модуль № 3			Змістовий модуль №4					
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T1	T2	T3	40	10	100
Поточний контроль																
2	5	3	3	2	3	5	2	2	2	2	3	2	5			
Контроль самостійної роботи																
1	2				1	3				1	1					

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним

		вивченням дисципліни
--	--	----------------------

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

ставиться, якщо студент:

- 7 ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- 8 виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- 9 викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83 – 89	B
	75 - 82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68 – 74	D
	60 - 67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- 10 викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні визначень;
- 11 не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- 12 викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням	0 – 34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні визначень помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

10.Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає:

- навчальну програму дисципліни;
- робочу навчальну програму дисципліни;
- екзаменаційні матеріали;
- модульні контрольні роботи;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять;

11.Рекомендована література

Основна література

1. Бегун, В. В. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки) / В. В. Бегун, І. М. Науменко. – К, 2014. – 328 с.
2. Березуцький В. В. Безпека життєдіяльності / В. В. Березуцький, Л. А. Васьковець, Н. П. Вершиніна. – Х: Факт, 2015. – 348 с.
3. Безпека життєдіяльності: Метод. вказівки до виконання практичних робіт для студентів техн. спец. /уклад.: О. В. Землянська, Н. А. Праховник та ін.. – Електронне видання: НТУУ «КПІ», 2014. – 216 с.
4. Васійчук В.О. Цивільний захист: Конспект лекцій для студентів всіх спеціальностей і форм навчання / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, О.С. Дацько та ін. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 208 с
5. Запорожець О. І. Безпека життєдіяльності / О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В.І. Применко та ін. – К: Центр учбової літератури, 2013. –336с.
6. Желібо Є. П., Безпека життєдіяльності / Є. П. Желібо, В. В.Зацарний. – К: «Каравела», 2008. – 280 с
7. Касьянов М. А., Ревенко Ю. П., Медяник В. О., Арнаут І. М., Друзь О. М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. – 284 с.
8. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2011. – № 6. – С. 6–17.
9. Левченко О.Г. та ін. Безпека життєдіяльності та цивільний захист. Підручник. / Левченко О.Г., Полукаров О.І, Праховник Н.А., Землянська О.В. / За ред. Левченко О.Г. – К.: Основа, 2018. – 364 с.
10. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2013. – 208 с.
11. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч.посібник. Миколаїв: НУК, 2015. – ч.1. Соціальна, техногенна і природна безпека. – 136 с.
12. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2018, - 158 с.
13. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2019.- 264 с.
14. Осипенко С.І., Іванов А. В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2008. – 286 с.
15. Скобло Ю. С., Соколовська Т. Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Київ: Кондор, 2013. – 424с.
16. Черняков О.Г., Кочін І. В., Сидоренко П.І., Букін В.Є, Костенецький М.І. Медицина катастроф. Навч. посібник. К.: "Здоров'я". 2001, - 348 с.
17. Яким Р. С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2015. – 304 с.
18. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім.. Ів. Франка, 2015.- 301 с.

Додаткова література

19. Бегун В.В., Бегун С.В., Широков С.В. Казачков І.В., Литвинов В.В., Письменный Е.Н. Культура безопасности на ядерных объектах Украины. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПІ, 2009, -363с.
20. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.:

- Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1
21. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эру глобализации. Монография. – ЦУЛ, 2010.- 142.
  22. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздїй С.П. "Безпека життєдіяльності" навчально-контролюючі тести. – Київ: "Саміт-книга", 2005. – 148 с.
  23. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежо-гасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.
  24. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.
  25. Надзвичайні ситуації. Основи законодавства України. – К., 1998. – 544 с.
  26. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.
  27. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України 19.10.2004 року № 126
  28. Смоляр В. І. Фізіологія та гігієна харчування. Підручник для студентів. – К.: "Здоров'я", 2000. – 335 с.
  29. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч.посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.

Internet-джерела

30. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
31. [Верховна Рада України](http://www.rada.kiev.ua) <http://www.rada.kiev.ua> .
32. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
33. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
34. [Міністерство екології та природних ресурсів України](http://www.menr.gov.ua/) <http://www.menr.gov.ua/>.
35. [Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи](http://www.mns.gov.ua/) <http://www.mns.gov.ua/>.
36. [Рада національної безпеки і оборони України](http://www.rainbow.gov.ua/) <http://www.rainbow.gov.ua/>.
37. [Постійне представництво України при ООН](http://www.uamission.org/) <http://www.uamission.org/>.
38. [Північноатлантичний альянс \(НАТО\)](http://www.nato.int/) <http://www.nato.int/>.
39. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
40. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
41. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
42. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
43. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.eriukr.net/index.htm>.
44. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
45. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
46. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
47. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
48. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
49. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».